

شهرداریها و اقتصاد مقاومتی

تهیه و تدوین: **درویش علی احمدی**

کارشناس مسئول امور مالی شهرداری خوانسار

برای مفهوم اقتصاد مقاومتی در همین مدت زمان کم، تعاریف متفاوتی ارائه شده که هر کدام از جنبه ای به این موضوع نگاه کرده‌اند. در این میان، تعریف جامع و کامل از اقتصاد مقاومتی را خود رهبر فرزانه انقلاب ارائه داده‌اند. ایشان در دیدار با دانشجویان فرمودند:

اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تعیین کننده رشد و شکوفایی کشور باشد.

اقتصاددانان در تعریف اقتصاد مقاومتی می‌گویند: اقتصاد مقاومتی، در رویارویی و تقابل با اقتصاد وابسته و مصرف کننده قرار می‌گیرد، منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصادی سلطه، ایستادگی می‌کند و سعی در تغییر ساختارهای اقتصادی موجود و بومی سازی آن بر اساس جهان بینی و اهداف دارد. پس می‌توان اقتصاد مقاومتی را اقتصادی مقاوم در برابر شرایط گوناگون که با توجه به همه قوت‌ها و ضعف‌های داخلی و خارجی و تهدیدها و فرصت‌های بیرونی، سناریو سازی می‌کند و برای هر شرایطی، برنامه‌ای دارد، تعریف کرد. اقتصاد مقاومتی، تشخیص حوزه‌های فشار در شرایط کنونی تحریم، محدودیت‌ها و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی اثر کردن و در شرایط آرمانی، تبدیل چنین فشارهایی به فرصت می‌باشد. پس از تشدید تحریم‌ها علیه ایران اسلامی در سال- های اخیر، این شیوه، ترویج یافت. در اقتصاد مقاومتی، هدف، استفاده از توان داخلی و مقاومت در مقابل تحریم‌ها با ایجاد کمترین بحران است. برای رسیدن به این هدف، باور و مشارکت همگانی و مدیریت عقلانی و مدبرانه، پیش شرط و لازمه چنین موضوعی است. اقتصاد مقاومتی، کاهش وابستگی‌ها و تأکید بر مزیت‌های تولید داخل و تلاش برای خوداتکایی می‌باشد؛ به بیان دیگر، استقلال نیز مانند امنیت، بعد فرهنگی، سیاسی و اقتصادی دارد اما اهمیت استقلال اقتصادی، بیشتر از دیگر جنبه‌ها می‌باشد؛ زیرا لازمه وابستگی اقتصادی، وابستگی سیاسی و فرهنگی است و اگر استقلال از بین برود؛ استقلال فرهنگی و سیاسی نیز نابود می‌شود.

اقتصاد مقاومتی در شهرداری

شهرداری‌ها به عنوان یکی از سازمان‌های مهم و فعال در ساختار اقتصادی- اجتماعی ایران می‌توانند نقش بسیار مهمی در امر خطیر اقتصاد مقاومتی برعهده داشته باشند.

اولین گام در راه اجرای اقتصاد مقاومتی، شناخت جایگاه شهرداری در این امر خطیر در نظام جمهوری اسلامی ایران است. شهرداری‌ها به صورت قانونی دارای وظایف ویژه و تعریف شده‌ای هستند که در حال حاضر مشغول به انجام آن می‌باشند اما در شرایط خاص فعلی، علاوه بر اینکه نیاز به تلاش و کوشش بیشتر در این مسیر است، احتمالاً نیازمند بازنگری دوباره مسئولیت‌ها و جایگاه خود متناسب با امر جهاد اقتصادی هستند.

گام بعدی در این فرایند، شناخت موانع موجود در شهرداری‌ها است. شهرداری‌ها باید به خوبی از نقاط ضعف و قوت مجموعه خود آگاه باشند و فرصت‌ها و تهدیداتی که پیش روی این سازمان مهم در اقتصاد ایران است را شناسایی نماید برخی از عمده ترین مشکلات شهرداری‌های کلان شهرهای کشور را می‌توان مواردی همچون

ضعف در داشتن یک نظام و ساختار پویا و پایدار، حجم بالای فعالیت‌های تصدی‌گری و مشکل بهره‌وری در شهرداری‌ها برشمرد.

پس از شناخت موانع و نقاط ضعف و قوت، لازم است تا راهبردهای ممکن جهت حل مشکلات در شهرداری‌ها، شناسایی گردیده واز بین آنها بهترین راهبردها انتخاب گردد. در نهایت بخش مربوط به اجرا و ارزیابی و همچنین اصلاح برنامه‌ها قرار دارد.

پیشنهادهایی درباره راه‌های افزایش درآمد پایدار براساس سیاست کلی اقتصاد مقاومتی

۱- تسهیل و شفاف‌سازی در زمینه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه وظایفی که برعهده شهرداری‌هاست، به مانند ایجاد و توسعه پارک‌ها و فضای سبز که نیازمند قانونی جهت اجازه شهرداری جهت واگذاری این امور طبق روشی شفاف و روشن به سرمایه‌گذاران است، با کاهش هزینه‌های شهرداری مشارکت بخش خصوصی را در اداره شهر توسعه داده و باعث می‌شود تا خدمات با کیفیت و سرعت بالاتری به شهروندان ارائه شود.

۲- احداث شهرک‌های صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی کشور در داخل حریم شهرهایی که به کشورهای منطقه دسترسی دارند جهت کارآفرینی، ایجاد اشتغال، توسعه اقتصادی برپایه صادرات به کشورهای منطقه و افزایش درآمد پایدار شهرداری‌ها لازم می‌نماید. این امر مستلزم وجود زیرساخت‌های لازم برای دسترسی به کشورهای همجوار است.

۳- ایجاد شهر الکترونیک برای کلانشهرها و شهرهای مراکز استانها گامی بزرگ برای کاستن از هزینه‌های شهرداری‌ها و همچنین هزینه‌های حمل و نقل و افزایش کیفیت خدمات شهرداری‌هاست. الزام قانونی در این مورد می‌تواند باعث تسریع و قدرتمند کردن مدیریت پایدار شهرهای کشور گردد.

۴- ایجاد درآمد پایدار و مدیریت هزینه‌های شهرداری نیازمند "شهروندان مسئول" است. شهروندانی که درآمدهای قانونی شهرداری را تامین می‌کنند و در استفاده از فضاها و خدمات شهر به صورت مسئولیت پذیر عمل می‌کنند. این فرهنگ‌سازی نیازمند همکاری نزدیک بین رسانه ملی و نهادهای مختلف و مراکز دانشگاهی به صورت گسترده است. ایجاد الزامات قانونی برای روند پایدار برای تربیت "شهروند مسئول و مدیران پاسخگو" می‌تواند به بسیاری از مشکلات اقتصادی فرهنگی جامعه پاسخگو باشد.

اقدامات شهرداری‌ها جهت تحقق اقتصاد مقاومتی

با توجه به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و مأموریت‌های شهرداری، در حوزه‌های مختلف شهری اقداماتی را عنوان می‌نماییم:

- افزایش وزن عوارض شهری مربوط به دوران بهره برداری از ساخت و سازهای شهری در قیاس با عوارض مربوط به ایجاد پروژه‌های شهری به منظور تسهیل ورود بنگاه‌های اقتصادی بیشتر به عرصه تولید کالا و خدمات
- معرفی و شفاف‌سازی فرصت‌های سرمایه‌گذاری به خصوص با تکیه بر سرمایه‌های خرد و سرگردان شهروندان
- تخصیص درصدی از بودجه سالانه شهرداری‌ها به جهت انجام فعالیت‌های خود از طریق شرکت‌های دانش بنیان
- تدوین ضوابط مصرف کلای ایرانی در ادارات و سازمان‌های شهرداری

- گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.
- تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات.
- برنامه ریزی و بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد در شهرداری‌های کشور
- بکارگیری مهندسی ارزش در طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی
- الکترونیکی کردن تمامی تعاملات اداری و مالی
- معرفی شهرداری‌های الگو به هر یک از شهرداری‌های نا کارا و مسئولان اجرایی آنها برای تغییر هزینه‌های عمران شهری
- ایجاد زیرساخت مدیریت پول‌های خرد شهروندان جهت ایجاد ارزش افزوده ناشی از مدیریت پول‌های خرد
- تدوین آئین‌نامه‌های سرمایه‌گذاری اقتصادی
- برقراری تعادل در تراز فیزیکی - مالی طرح‌ها و پروژه‌ها
- ایجاد بانک اطلاعاتی از مطالعات، پژوهش‌ها، پروژه‌ها و تجربیات انجام گرفته در شهرداری‌ها
- تشکیل خزانه شهرداری با هدف رعایت اصل تمرکز عایدات
- یکپارچه‌سازی سیستم مالی و درآمدی بخش‌های مختلف شهرداری
- استفاده از روش‌های تامین مالی مشارکتی مانند اوراق قرضه و مشارکت با رعایت حداقل سود بازدهی بالاتر از سایر نهادهای مالی
- تغییر سیستم حسابداری شهرداری‌ها از سیستم حسابداری نقدی به حسابداری تعهدی
- اعطای نشان اقتصاد مقاومتی در شهرداری در سطوح مختلف کارشناسی، مدیران میانی و مدیران عالی
- معرفی فعالیت‌ها و طرح‌های انجام شده همسو با تحقق اقتصاد مقاومتی
- اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به شهروندان
- تبیین نقش و مسئولیت شهروندان در زمینه مولفه‌های مهم اقتصادی از جمله مصرف، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و ... در اقتصاد مقاومتی
- گنجاندن موضوع اقتصاد مقاومتی در تعیین اولویت‌های پژوهشی شهرداری و سازمان‌های زیرمجموعه آن

نتیجه گیری

اقتصاد مقاومتی نوعی اقتصاد و برنامه ریزی تعاملی مبتنی بر راهبرد استفاده از تهدید به عنوان یک فرصت است. سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی و با هدف تأمین رشد و بهبود شاخص های اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم انداز بیست ساله توسط رهبر معظم انقلاب ارائه شده است. آن چه ضرورت دارد این است که مسئولین و سیاستگذاران باید در قالب سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی برنامه های عملیاتی خود را پیاده سازی نمایند که شهرداری ها از این امر مستثنی نبوده و باید متناسب با سیاستهای اقتصادی مقاومتی برنامه ریزی های لازم را انجام دهد. در شرایط کنونی که کشور در برخی بخشها با مشکلات و مسائل اقتصادی فراوانی روبه رو است، گام برداشتن به سوی اقتصاد مقاومتی در حوزه شهرداری ها میتواند بستر مناسبی برای ارتقای توان مالی و کاهش هزینه های شهری فراهم نماید. از این رو حوزه اقتصاد شهرداری ها به ویژه در کلانشهرها نیازمند بازنگری و ترسیم یک نقشه علمی و عملیاتی با رویکرد اقتصاد مقاومتی است و بدون شک با تبیین و بازشناسی موضوع و با مدیریت مالی مناسب و تلاش در سایه روحیه جهادی میتوان به الگوی مدیریتی مناسب در حوزه شهری دست یافت. است. در این پژوهش ضمن تعریف اقتصاد مقاومتی به اقدامات شهرداری ها جهت تحقق اقتصاد مقاومتی از جمله تخصیص درصدی از بودجه سالانه شهرداری ها به جهت انجام فعالیت های خود از طریق شرکت های دانش بنیان، تدوین ضوابط مصرف کالای ایرانی در ادارات و سازمان های شهرداری، تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات و برنامه ریزی و بودجه ریزی بر مبنای عملکرد در شهرداری های کشور پرداختیم. و همچنین پیشنهادهایی من جمله بازنگری و اصلاح نظام درآمد، بازنگری و اصلاح نظام بودجه ریزی، بازنگری و اصلاح نظام مالی و حسابداری، بازنگری و اصلاح نظام مدیریت شهرداری ها عنوان می گردد.

تهیه و تدوین: درویش علی احمدی